

7/12647

T.C.
DEVLET BAKANLIĞI
(Sn. Dr. Cevdet YILMAZ)

Sayı : B.02.0.011/0513

16/03/2010

Konu: Yazılı Soru Önergesi 7/12647

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

- İlgi : a) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının 23/02/2010 tarihli ve KAN.KAR.MD.A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/12647-20262/42401 sayılı yazısı.
b) Başbakanlık Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğünün 24.02.2010 tarihli ve B.02.0.KKG.0.12/106-191-9/784 sayılı yazısı.

İlgi (a)'da kayıtlı yazıyla Başbakanlığa iletilen, ilgi (b)'de kayıtlı yazıyla Bakanlığımız koordinatörlüğünde cevaplandırılması talep edilen Trabzon Milletvekili Sayın Süleyman Latif YUNUSOĞLU'nun Sayın Başbakanımıza tevcih ettiği 7/12647 esas sayılı yazılı soru önergesinde yer alan hususlar ile ilgili bilgiler ekte sunulmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Dr. Cevdet YILMAZ
Devlet Bakanı

EKLER:

- 1) Soru Önergesine ilişkin cevap (7 sayfa)

DAĞITIM :
Gereği :
TBMM Başkanlığına

Bilgi :
Başbakanlığa

Başbakanlık Yeni Bina

Necatibey Cad. No:110 06100 YÜCETEPE - ANKARA

Telefon : (0312) 415 40 22-415 48 05 Fax : (0312) 424 17 09

Ayrıntılı Bilgi İçin : Ayşe ARSLAN

E-posta: ayse.arslan@basbakanlik.gov.tr

T.C.
BAŞBAKANLIK
Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı

Sayı : B.02.1.TÜİ.0.63.00.00-610- /02

05./03/2010

Konu : Yazılı Soru Önergesi

DEVLET BAKANLIĞINA
(Sayın Dr. Cevdet YILMAZ)

İlgi : 26/02/2010 tarihli ve B.02.0.011/0366 sayılı yazınız.

Trabzon Milletvekili Sayın Süleyman Latif YUNUSOĞLU tarafından Başbakan Sayın Recep Tayyip ERDOĞAN'a tevcih edilen 7/12647 esas sayılı yazılı soru önergesi için Kurumumuzdan istenilen bilgiler ile Kurumumuz görev alanına girmeyen konularla ilgili Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı'ndan ve Sağlık Bakanlığı'ndan alınan yazılar ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

A. Ömer TOPRAK
Başkan V.

EKLER :

- 1- Konu ile ilgili bilgiler (6 sayfa)
- 2- SGK'dan alınan yazı (1 sayfa)
- 3- Sağlık Bakanlığı'ndan alınan yazı (1 sayfa)

Yücetepe Mah. Necatibey Cad. No: 114 06100, Çankaya/ANKARA	İlgili Birim:	Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği
Tel.: (0312) 410 04 10 (Santral)	Tel.:	(0312) 410 01 10 – 425 20 52
Faks: (0312) 425 33 87 – 418 11 82	Faks:	(0312) 425 20 53
İnternet Adresi: www.tuik.gov.tr	E-posta:	bhim@tuik.gov.tr

Trabzon Milletvekili Sayın Süleyman L. YUNUSOĞLU tarafından Başbakan Sayın Recep Tayyip ERDOĞAN'a tevcih edilen 7/12647 esas sayılı yazılı soru önergesi için Türkiye İstatistik Kurumu'ndan istenilen bilgiler.

Soru 1- 2003 yılından 2009 yılına kadar Türkiye İstatistik Kurumu tarafından yapılan çalışmalarda yıllar itibariyle yoksulluk sınırı yöntemlerine göre açlık sınırı ve yoksulluk sınırı altında yaşayan kişi sayısı kaçtır?

Cevap 1- Türkiye İstatistik Kurumu'nun yoksulluk ile ilgili çalışmalarının en temel veri kaynağını, hanehalklarının gelir, harcama ve sosyal durumlarıyla ilgili bilgilerin derlendiği Hanehalkı Bütçe Anketi oluşturmaktadır. TÜİK, 2002 yılından itibaren her yıl uyguladığı bu anketin verilerini kullanılarak açlık ve yoksulluk sınırlarını uluslararası karşılaştırmalara olanak sağlayan yöntem (gıda ve gıda+gıda dışı bileşenlerden oluşan mutlak yoksulluk, harcamaya dayalı göreceli yoksulluk ve satınalma gücü paritesine göre 1\$, 2,15\$ ve 4,3\$ şeklinde tanımlanan yoksulluk sınırları) ve uygulamalar ile belirlemekte ve yoksul fert sayısı ile bu fertlerin özellikleriyle ilgili hesaplamaları yapmaktadır. Bu konudaki en son çalışma, 2008 yılında elde edilen verilerle yapılmış ve sonuçları 01.12.2009 tarihli haber bülteni ile duyurulmuştur. Aşağıdaki tabloda farklı yoksulluk sınırı yöntemlerine göre yoksul fert sayısı ve oranlarına ilişkin bilgiler yer almaktadır:

Yoksulluk sınırı yöntemlerine göre yoksul fert sayısı

Yöntemler	Yoksul fert sayısı (bin kişi)					
	TÜRKİYE		KENT		KIR	
	2007*	2008	2007*	2008	2007*	2008
Gıda yoksulluğu (açlık)	328	374	33	122	295	252
Yoksulluk (gıda+gıda dışı)	12.261	11.933	4.968	4.533	7.293	7.400
Kişi başı günlük 1 \$'ın altı ⁽¹⁾	0	0	0	0	0	0
Kişi başı günlük 2.15 \$'ın altı ⁽¹⁾	356	330	43	93	313	237
Kişi başı günlük 4.3 \$'ın altı ⁽¹⁾	5.796	4.759	2.111	1.483	3.686	3.276
Harcama esaslı göreceli yoksulluk ⁽²⁾	10.127	10.497	4.017	3.871	6.110	6.626

* Yeni nüfus projeksiyonlarına göre revize edilmiştir.

Yeni kurulan Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi'ne (ADNKS) göre ilk Nüfus Sayımı Sonuçlarının (21 Ocak 2008) açıklanmasının ardından ADNKS'ye dayalı nüfus projeksiyonlarının hesaplanması işlemleri gerçekleştirilmiş olup anket verilerinden nüfus tahminlerinin elde edilmesinde gerekli olan ağırlık katsayılarının bu projeksiyonlara göre yeniden hesaplanması çalışmalarına devam edilmektedir. Geline nokta; sadece 2007 ve 2008 yılları için ağırlık katsayıları yeni nüfus projeksiyonlarına göre hesaplandığından önceki dönemlere ilişkin sayısal tahminler henüz verilememektedir. Bu nedenle önceki yıllara ilişkin sayısal tahminlerin yeni projeksiyonlara göre hesaplanan 2007 ve 2008 tahminleri ile kıyaslanması doğru değildir. Dolayısıyla kıyaslama yapılması daha uygun olan oransal tahminler aşağıdaki tabloda verilmiştir:

Yoksulluk sınırı yöntemlerine göre fert yoksulluk oranları

Yöntemler	Fert yoksulluk oranı (%)						
	2002	2003	2004	2005	2006	2007(*)	2008
TÜRKİYE							
Gıda yoksulluğu (açlık)	1,35	1,29	1,29	0,87	0,74	0,48	0,54
Yoksulluk (gıda+gıda dışı)	26,96	28,12	25,60	20,50	17,81	17,79	17,11
Kişi başı günlük 1 \$'ın altı ⁽¹⁾	0,20	0,01	0,02	0,01	0,00	0,00	0,00
Kişi başı günlük 2.15 \$'ın altı ⁽¹⁾	3,04	2,39	2,49	1,55	1,41	0,52	0,47
Kişi başı günlük 4.3 \$'ın altı ⁽¹⁾	30,30	23,75	20,89	16,36	13,33	8,41	6,83
Harcama esaslı göreceli yoksulluk ⁽²⁾	14,74	15,51	14,18	16,16	14,50	14,70	15,06
KENT							
Gıda yoksulluğu (açlık)	0,92	0,74	0,62	0,64	0,04	0,07	0,25
Yoksulluk (gıda+gıda dışı)	21,95	22,30	16,57	12,83	9,31	10,36	9,38
Kişi başı günlük 1 \$'ın altı ⁽¹⁾	0,03	0,01	0,01	0,00	0,00	0,00	0,00
Kişi başı günlük 2.15 \$'ın altı ⁽¹⁾	2,37	1,54	1,23	0,97	0,24	0,09	0,19
Kişi başı günlük 4.3 \$'ın altı ⁽¹⁾	24,62	18,31	13,51	10,05	6,13	4,40	3,07
Harcama esaslı göreceli yoksulluk ⁽²⁾	11,33	11,26	8,34	9,89	6,97	8,38	8,01
KIR							
Gıda yoksulluğu (açlık)	2,01	2,15	2,36	1,24	1,91	1,41	1,18
Yoksulluk (gıda+gıda dışı)	34,48	37,13	39,97	32,95	31,98	34,80	34,62
Kişi başı günlük 1 \$'ın altı ⁽¹⁾	0,46	0,01	0,02	0,04	0,00	0,00	0,00
Kişi başı günlük 2.15 \$'ın altı ⁽¹⁾	4,06	3,71	4,51	2,49	3,36	1,49	1,11
Kişi başı günlük 4.3 \$'ın altı ⁽¹⁾	38,82	32,18	32,62	26,59	25,35	17,59	15,33
Harcama esaslı göreceli yoksulluk ⁽²⁾	19,86	22,08	23,48	26,35	27,06	29,16	31,00

(1) 1 \$'ın satın alma gücü paritesine (SGP) göre karşılığı olarak 2002 yılı için 618 281 TL; 2003 yılı için 732 480 TL; 2004 yılı için 780 121 TL; 2005 yılı için 0.830 YTL, 2006 yılı için 0.921 YTL, 2007 yılı için 0.926 YTL ve 2008 yılı için ise 0.983 YTL kullanılmıştır.

(2) Eşdeğer fert başına tüketim harcaması medyan değerinin %50'si esas alınmıştır.

(*) Yeni nüfus projeksiyonlarına göre revize edilmiştir.

Soru 2- 2003 yılından 2009 yılına kadar yıllar itibariyle günlük kazancı kaç TL'nin altında olanlar yoksul sayılmaktadır?

Cevap 2- TÜİK'in yoksulluk metodolojisine göre; **yetişkin bir bireyin** beslenme yanında ihtiyaç duyduğu giyim, barınma, ulaştırma, haberleşme gibi minimum yaşam düzeyini ya da temel gereksinimlerini karşılayabilmesi için gerekli olan tüm mal ve hizmetler için yapması gereken **minimum harcama miktarı, yoksulluk sınırı** olarak tanımlanmaktadır.

TÜİK tarafından açıklanan sınırlar, **kesin** açlık ve yoksulluğu ifade etmekte olup bu şekilde hesaplanan "açlık sınırı", uluslararası literatürde de tarif edildiği gibi, **fertlerin mutlak açlık içinde yer alıp almadıklarının belirlenmesi** amacını taşımaktadır. Uluslararası literatürde standart tanımları olan "açlık sınırı" ve "yoksulluk sınırı" gibi teknik terimler ile "refah düzeyi", "geçim düzeyi", "rahat yaşam sürme" gibi kavramlar ile aynı anlama gelmemektedir. Türkiye İstatistik Kurumu tarafından üretilen yoksulluk istatistikleri, standart anlamları ve hesaplama metodolojileri bulunan uluslararası standartlarda hesaplanan istatistiklerdir.

Aşağıdaki tabloda hanehalkı büyüklüğüne göre hesaplanan yoksulluk sınırlarına ilişkin bilgiler yer almaktadır. Ayrıca konuya ilişkin temel açıklamalar da ekte sunulmuştur.

Hanehalkı büyüklüğüne göre aylık yoksulluk sınırları, Türkiye

Hanehalkı büyüklüğü	Yoksulluk sınırı ⁽²⁾ (YTL)							
	2002	2003	2004	2005	2006	2007(*)	2008	2009 ⁽³⁾
1	137	186	190	216	244	283	341	365
2	208	280	288	327	368	428	515	551
3	262	354	363	414	466	540	651	696
4	310	417	429	487	549	638	767	820
5	353	476	488	557	627	728	874	935
6	395	531	543	620	697	809	976	1.044
7	433	582	597	679	766	889	1.066	1.140
8	466	629	649	737	831	965	1.154	1.234
9	498	672	692	786	884	1.040	1.242	1.328
10	535	714	742	836	938	1.088	1.313	1.404

(1) Gıda harcamalarından oluşan yoksulluk sınırıdır.

(2) Gıda ve gıda dışı harcamalardan oluşan yoksulluk sınırıdır.

(3) Gıda yoksulluk sınırı, 2003 temel yılı Tüketici Fiyat Endeksi'nin gıda ana grup indeksi ile; gıda ve gıda dışı bileşenlerden oluşan yoksulluk sınırı ise genel indeks ile genişletilerek 2009 yılına inflate edilmiştir.

- Soru 3- Türkiye'deki yoksul sayısı ile yeşil kartlı sayısı arasında bir paralellik var mıdır?
 Soru 4- Hükümetiniz döneminde yıllar itibariyle yeşil kartlı sayısı nedir?

Cevap 3-4

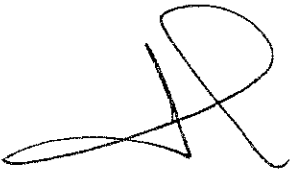
YILLAR	YEŞİL KART KAYDI
2002	13.001.177
2003	13.418.559
2004	6.722.444 (Otokopili sağlık karnesine geçildiğinden değiştirilen karne sayısı)
2005	10.811.554
2006	12.550.892
2007	14.525.112 (9.132.942 Aktif/5.392.170 Pasif)
2008	15.769.654 (9.225.745 Aktif/6.543.909 Pasif)
2009	16.922.120 (9.647.131 Aktif/7.274.989 Pasif)
2010 (11.03.2010)	17.147.325 (9.494.159 Aktif/7.653.166 Pasif)

Soru 5- TÜİK hesaplamalarına göre Türkiye'de kaç kişi asgari ücretle çalışmaktadır?

Cevap 5- Bu kapsamda TÜİK tarafından veri derlenmemektedir.

Soru 6-) Hükümetleriniz döneminde belirlenen yoksulluk sınırı asgari ücretin altında olduğuna göre, asgari ücretle geçinenler yoksul sayılmakta mıdır?

Cevap 6-) TÜİK'in kullandığı mutlak yoksulluk metodolojisine göre; yoksulluğu belirlemede kullanılan analiz değişkeni, Hanehalkı Bütçe Anketi'nde aylık olarak derlenen, hanehalklarının tüketim amacıyla yapmış oldukları toplam harcama bilgisidir. Her bir hanehalkının toplam aylık harcama değeri, o hanede bulunan eşdeğer yetişkin fert sayısına bölünerek her hanehalkı için eşdeğer kişi başına ortalama tüketim harcaması değeri hesaplanmakta; bu değer hanehalkının yoksul olup olmadığının belirlenmesi amacıyla hesaplanan yoksulluk sınırı ile kıyaslanmaktadır. Buna göre eşdeğer fert başına tüketim harcaması, yoksulluk sınırının altında kalan hanehalkları ve dolayısıyla bu hanehalkında yaşayan tüm fertler "yoksul" olarak sınıflandırılmaktadır. Dolayısıyla fertlerin asgari ücretli olma durumu ile yukarıda açıklanan yöntemde yoksulluğu belirlemede bir parametre olarak tanımlanmamaktadır.

TÜİK'İN YOKSULLUK ÇALIŞMASI YÖNTEMİYLE İLGİLİ AÇIKLAMALAR

EK

Yoksullukla İlgili Temel Tanım ve Kavramlar;

Mutlak yoksulluğu belirleyecek değişkenin belirlenmesi: Hanehalkı Bütçe Anketi'nde aylık olarak derlenen, hanehalklarının tüketim amacıyla yapmış oldukları toplam harcama bilgisi (dayanıklı mallar için yapılan harcamalar hariç tutularak) kullanılmıştır.

Mutlak yoksulluk: Mutlak yoksulluk, hanehalkı veya bireyin yaşamını sürdürebilecek asgari refah düzeyini yakalayamaması durumudur. Bu nedenle, mutlak yoksulluğun ortaya çıkarılması, bireylerin yaşamlarını sürdürebilmeleri için gerekli olan minimum tüketim ihtiyaçlarının belirlenmesini gerektirir.

Mutlak yoksul oranı, bu asgari refah düzeyini yakalayamayanların sayısının toplam nüfusa oranıdır. Bu çalışmada, gerek gıda, gerekse gıda ve gıda dışı harcama bileşenlerini içeren mutlak yoksulluk sınırları hesaplanmaktadır.

Açlık sınırı (Gıda yoksulluk sınırı): Çalışmadaki gıda yoksulluğunun temelini teşkil eden gıda sepeti, 2003 Yoksulluk Çalışması için oluşturulan sepet ile aynıdır. Bu sepetin oluşturulmasında 2003 Hanehalkı Bütçe Anketi verilerinde gıda harcamasına göre sıralı 3. ve 4. %10'luk dilimler, referans grup olarak alınmış ve bu hanelerin gıda tüketiminde en önemli paya sahip 80 madde gıda sepeti olarak tespit edilmiştir. Bir ferdin günlük asgari 2100 kalori almasını sağlayacak miktarlar, bu 80 maddeden oluşturulmuştur. **Bu sepetin maliyeti açlık sınırı (gıda yoksulluk sınırı) olarak alınmıştır.** Gıda yoksulluk (açlık) oranı, eşdeğer fert başına tüketim harcaması, gıda yoksulluk sınırının altında kalan hanehalklarının oluşturduğu nüfusun, toplam nüfus içindeki payı olarak hesaplanmıştır.

Yoksulluk sınırı: Fertlerin gıdanın yanı sıra gıda dışı ihtiyaçları da bulunmaktadır. Bu ihtiyaçları göz önüne almak için gıda yoksulluk sınırına, gıda dışı mal ve hizmet payının da eklenmesi gerekmektedir. Bu yoksulluk sınırının belirlenmesi amacıyla da Hanehalkı Bütçe Anketi verilerine göre toplam tüketimleri gıda yoksulluk sınırının hemen üstünde olan hanelerin toplam harcama içindeki gıda dışı harcama payı esas alınmıştır. Buna göre gıda ve gıda dışı mal ve hizmetleri kapsayacak şekilde yoksulluk sınırı belirlenmiştir. Yoksulluk oranı ise, eşdeğer fert başına tüketim harcaması, yoksulluk sınırının altında kalan hanehalklarının oluşturduğu nüfusun, toplam nüfus içindeki payı olarak alınmıştır.

Analiz biriminin belirlenmesi (Eşdeğerlik ölçeğinin seçimi): Her ilave hanehalkı üyesinin aileye getirdiği ek harcamanın öncekiler kadar olmadığı ve yaş-cinsiyet farklılıkları nedeniyle hanedeki fertlerin tüketimlerinin birbirinden farklı olduğu varsayımları altında her bir hanehalkı büyüklüğünün kaç yetiştirine

denk olduğunu ortaya koyan katsayılarıdır. Bu katsayılar kullanılarak hanehalklarının gerçek büyüklükleri hesaplanmış, hanelerin kaç eşdeğer fertten meydana geldiği belirlenmiştir. Ayrıca eşdeğerlik ölçeği, Türkiye genelindeki ortalama hanehalkı büyüklüğü dikkate alınarak iki yetişkin ve iki çocuktan oluşan dört kişilik hanenin eşdeğer büyüklüğüne göre düzeltilmiştir. Böylece farklı büyüklük ve bileşimlerdeki (yetişkin ve çocuk sayısı itibarıyla) hanehalkları arasında karşılaştırmalar yapmak mümkün hale gelmiştir.

Eşdeğer kişi başına ortalama tüketim harcaması değerinin hesaplanması: Her bir hanehalkının indeks değerleri ile düzeltilmiş toplam aylık harcama değeri, o hanede bulunan eşdeğer yetişkin fert sayısına bölünerek her bir hanehalkı için eşdeğer kişi başına ortalama tüketim harcaması değeri hesaplanmıştır.

Bu değer, hanehalkının yoksul olup olmadığının belirlenmesi amacıyla hesaplanan yoksulluk sınırı ile kıyaslanmıştır.

Kişi başına yoksulluk sınırının hesaplanması (Gıda + gıda dışı): Yukarıda ifade edilen gıda yoksulluk sınırı ile gıda dışı yoksulluk sınırları toplamı, kişi başına yoksulluk sınırını vermektedir.

Yoksul hanelerin belirlenmesi: Eşdeğer fert başına tüketim harcaması, gıda yoksulluk sınırının (açlık sınırının) altında kalan hanehalkları ve dolayısıyla bu hanehalkında yaşayan tüm fertler gıda yoksulu (çok yoksul) olarak sınıflandırılmışlardır. Eşdeğer fert başına tüketim harcaması, gıda ve gıda dışı bileşenlerden oluşan yoksulluk sınırından daha küçük değere sahip olan hanehalkları ise yoksul olarak sınıflandırılmışlardır.

Yoksul hanelerin profilinin oluşturulması: Yukarıda verilen aşamalara göre hesaplanan mutlak yoksulluk sınırlarına göre yoksul olarak tespit edilen hanehalkı ve fertlerin sayısı, oranı ve çeşitli karakteristikleri (kırsal veya kentsel alanda yaşama durumu, hanehalkı tipi, hanehalkı büyüklüğü, fertlerin eğitimi, istihdam durumu vb.) incelenmiştir.

Görelî yoksulluk: Toplumun genel düzeyine göre belli bir sınırın altında gelir ve harcamaya sahip olan birey veya hanehalkı görelî anlamda yoksul olarak tanımlanır. Refah ölçüsü olarak amaca göre tüketim veya gelir düzeyi seçilebilir. TÜİK'in yoksulluk çalışmasında, hanehalkı bütçe anketi verilerine göre eşdeğer kişi başına tüketim harcaması medyan değerinin %50'si görelî yoksulluk sınırı olarak tanımlanmaktadır. Görelî yoksulluk oranı ise, eşdeğer fert başına tüketim harcaması, görelî yoksulluk sınırının altında kalan hanehalklarının oluşturduğu nüfusun, toplam nüfus içindeki payı olarak hesaplanmaktadır.

Çalışmada ayrıca özellikle uluslararası karşılaştırmalarda kullanılan çeşitli yoksulluk sınırları da hesaplanmıştır. Bu bağlamda, satınalma gücü paritesine göre günlük kişi başına 1 \$, 2.15 \$ ve 4.30 \$ değerleri yoksulluk sınırları olarak tanımlanmıştır.